

TOELICHTING OP DE POSTER 'FINANCIËLE STROMEN BASISONDERWIJS 2010'

Op de poster *Financiële stromen basisonderwijs 2010* heeft de Algemene Rekenkamer de financiële stromen in kaart gebracht die in 2010 ten goede kwamen aan het reguliere en speciale basisonderwijs (bijna 1,6 miljoen kinderen in 2010). Dit is inclusief de zorgelden voor sommige kinderen in het basisonderwijs. Het speciaal onderwijs is in de poster niet weergegeven. Het speciaal onderwijs wordt op een dusdanig andere wijze bekostigd dan het reguliere basisonderwijs, dat hiervoor een afzonderlijk overzicht zou moeten worden gemaakt.

De financiële stromen in de poster hebben betrekking op 2010. Uitzondering is de figuur 'Besteding van het geld 2009'. Dat betreft 2009, omdat medio 2011 nog geen recentere bestedingscijfers van de scholen bekend waren.

Toelichting bij de figuren

In het bovenste deel van de poster ziet u de financiële stromen in het basisonderwijs, in grote lijnen. De figuur 'Verhouding lumpsum en overige geldstromen' geeft weer dat in 2010 minimaal € 10.316 miljoen ten goede kwam aan het basisonderwijs. Dit bedrag bestaat uit de reguliere bekostiging van schoolbesturen (1.074 in 2010) in het basisonderwijs in de vorm van een lumpsumbedrag, en andere geldstromen die we in de poster weergeven als 'overige geldstromen'. Deze figuur laat ook zien waaruit de lumpsum is opgebouwd. Het totaalbedrag is een minimale schatting, omdat van sommige geldstromen de omvang onbekend is.

De figuur 'Ontvangers van gelden' laat zien, wie deze geldstromen ontvangen. Dit zijn vooral scholen, maar er zijn ook andere ontvangers. In de figuur komt ook € 2.572 miljoen 'niet gespecificeerd' voor. Dit is voor een groot deel geld dat via het Gemeentefonds aan de onderwijsbegroting van de gemeenten bijdraagt. Van dit geld valt niet te achterhalen hoeveel ervan naar scholen gaat en hoeveel naar andere ontvangers. Voor onderwijshuisvesting bijvoorbeeld geldt, dat gemeenten soms rechtstreeks betalen aan uitvoerders van huisvestingsprojecten en soms aan de school, die het dan aan de uitvoerders betaalt.

In de figuur 'Besteding door scholen (2009)' kunt u zien, waaraan de schoolbesturen en scholen in 2009 de gelden besteedden. Er is een verschil tussen de bestedingen van scholen uit deze figuur en hun inkomsten, zoals die blijken uit de figuur 'Ontvangers van gelden'. Dit wordt vooral verklaard door de post 'niet gespecificeerd' uit de figuur 'Ontvangers van gelden', en doordat verschillende jaren zijn gebruikt. Uit de figuur 'Besteding door scholen (2009)' blijkt ook dat er verschillen zijn tussen de doelen waaraan scholen hun geld besteden, en de samenstelling van de lumpsum, zoals weergegeven in de eerste figuur. Dat komt vooral doordat scholen vrij zijn om zelf te bepalen hoe zij de lumpsum besteden, zolang ze het geld maar wel aan onderwijs besteden, en doordat verschillende jaren zijn gebruikt.

Toelichting bij de overige geldstromen

In de rest van de poster lichten wij de 'overige geldstromen' toe. Dit zijn de andere geldstromen dan de reguliere bekostiging. U kunt zien van wie de geldstroom afkomstig is, hoe groot deze is en wie de ontvanger is. In een aantal gevallen is sprake van een intermediair tussen verstrekker en ontvanger van het geld. Vanwege de overzichtelijkheid hebben wij besloten om deze intermediairs niet op te nemen in de poster. Verder ziet u in de poster dat:

- voor verstrekkers en ontvangers waar de Algemene Rekenkamer wettelijke controlebevoegdheid heeft, een roze bullit is geplaatst;
- de omvang van de vakjes in de kolom 'Bedragen in miljoenen' is gerelateerd aan de omvang van de geldstroom;¹
- per geldstroom is aangegeven of deze bedoeld is voor onderwijs, huisvesting, overige doeleinden of een combinatie van deze doeleinden;
- bij de geldstromen is aangegeven welke worden geraakt door bezuinigingen van het kabinet-Rutte/Verhagen in de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 8 april 2011.² In de Bezuinigingsmonitor 2011³ van de Algemene Rekenkamer vindt u deze bezuinigingen niet terug, omdat deze vanaf 2012 worden doorgevoerd;
- bij regelingen is aangegeven welke al dan niet tijdelijk zijn,⁴ of waar deze vraag niet van toepassing is. Niet alle geldstromen komen namelijk voort uit een regeling: ouderbijdragen bijvoorbeeld niet.

Daarnaast hebben we de relatief kleine geldstromen geclusterd in een geldstroom 'diverse geldstromen aan scholen, elk < € 10 miljoen' (14 geldstromen) en in een geldstroom 'diverse geldstromen aan eindontvangers anders dan scholen, elk < € 10 miljoen' (26 geldstromen). Uitzondering hierop zijn de geldstromen die de Europese Unie verstrekt aan het basisonderwijs, en subsidies vanuit de provincies, waarvan niet bekend is welke omvang die hadden. Elke relevante bestuurslaag is hierdoor in de poster zichtbaar.

De bedragen zijn zoveel mogelijk gebaseerd op bestedingscijfers. Dat was niet mogelijk voor de financiële stromen via de gemeenten. Die zijn gebaseerd op

---

¹ Doordat de variatie in omvang van de overige geldstromen groot was (namelijk van € 0 tot € 1.000 miljoen), was het niet mogelijk de proporties volledig getrouw weer te geven.

² *Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2011*. Brief van de minister en staatssecretaris van OCW over de herziening van het subsidiebeleid voor onderwijssubsidies, Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 32 500 VIII, nr. 160.

³ Algemene Rekenkamer, *Bezuinigingsmonitor 2011*, Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 32 758, nrs. 1-2, Den Haag: Sdu.

⁴ We hebben daarvoor de (willekeurige) grens aangehouden van 1 januari 2014. Is bekend dat de regeling vóór die datum stopt, dan geldt ze in deze poster als 'tijdelijk'.

begrote bedragen die in de verschillende subsidieregelingen en in het Gemeentefonds zijn opgenomen.

Verder is van enkele geldstromen de omvang niet bekend. Deze geldstromen hebben wij niet kunnen onderzoeken, omdat openbare informatie ontbrak en wij geen controlebevoegdheden hebben bij de geldverstrekker. Dit hebben we in de poster met een vraagteken aangegeven.

Over dit onderzoek

Voor dit onderzoek hebben wij ons gebaseerd op openbare documenten. Daarnaast hebben we gebruikgemaakt van informatie die ons is verstrekt door de Ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), door de Dienst Uitvoering Onderwijs en door de PO-Raad.

Het Ministerie van OCW heeft voor meerdere geldstromen op ons verzoek het bedrag geschat dat in 2010 ten goede kwam aan het reguliere basisonderwijs. Voor die geldstromen zijn regulier basisonderwijs, speciaal onderwijs, speciaal voortgezet onderwijs en regulier voortgezet onderwijs namelijk niet of zeer lastig te onderscheiden, omdat ze onder eenzelfde bevoegd gezag (bestuur) kunnen vallen. Het Ministerie van BZK heeft op ons verzoek geschat hoeveel geld in het Gemeentefonds voor 2010 beschikbaar was voor het reguliere basisonderwijs. Ook hiervoor geldt dat primair – en voortgezet onderwijs niet of zeer lastig te onderscheiden zijn.

Een overzicht van alle regelingen vindt u op onze website www.rekenkamer.nl.

September 2011